

ДГ-СВЕТЛА

гр.Пловдив, район Западен, ул.“Дрян“№8,
тел.0884202497, е-мейл:svetla@dg.plovdiv.bg

Булстат 000459473

Програма за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата от уязвими групи

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на 14.09.2020 с протокол №06 и утвърдена със Заповед на директора с №РД-08-03/ 15.09.2020г.

I. УВОД

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с децата от ДГ „Светла“ , да регламентира взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование. Тя е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички българските граждани и за приобщаване на децата от уязвими групи.

Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца , които имат необходимост от такива в ДГ „ Светла“, съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

ДГ „СВЕТЛА“ е институция, която спазва препоръките на Съвета на Европа, отправени към всички организации да работят активно в областта на интегрирането на хора

с увреждания и уязвими групи. В ДГ уязвимите групи деца се приемат като хора със способности и потенциал, а не единствено с трудностите и ограниченията им. При децата в предучилищна възраст се обръща особено внимание, както на семейството като част от образователния процес, така и на индивидуалните особености на всяко дете. Различията между децата в зависимост от техните интереси, познания, умения, минало, майчин език, постижения или увреждане, могат да бъдат ресурси в подкрепа на ученето. Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето. Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност. Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на деца от уязвими групи е в съответствие с приоритетите, залегнали в националните политики за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на деца и ученици от уязвими групи.

Дейностите, заложи в програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата от уязвими групи, имат за цел да определят условията и начините за осигуряване на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всяко дете с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото. Урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на приобщаващото образование на децата в системата на предучилищното образование, както и с организацията и управлението на процеса на предоставяне на подкрепа за личностно развитие.

Програмата се базира на:

- ✓ 2000 Европейската социална харта /ревизирана/;
- ✓ 1992 - Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;
- ✓ 1970 - Международния пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права;
- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Наредба за приобщаващото образование;
- ✓ Закон за защита от дискриминация;

Програмата включва реда и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца, които имат необходимост от такава в ДГ "Светла" съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

Уязвими групи са деца, диагностицирани със специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, деца в риск, деца, застрашени или жертва на насилие, деца с изявиени дарби, деца-сираци и полу-сираци, деца от различни етнически групи и др. с други идентифицирани нужди.

В ДГ се работи в посока изграждане на образователна среда за:

- ✓ разгръщането на потенциала на всяко дете за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;

- ✓ осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца
- ✓ ранна превенция на обучителни затруднения;
- ✓ приобщаващо образование на деца със специални образователни потребности (СОП);
- ✓ създаване на предпоставки за успешна социализация на децата от етническите малцинства
- ✓ разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.
- ✓ поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички деца, независимо от етническата им принадлежност, увреждания, потребности и различия

Водещите принципи при изпълнението и реализацията на настоящата програма се базират на принципите за равен достъп и приобщаване на всяко дете, недопускане на дискриминация, чрез предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

За успешното прилагане на програмата, нейната реализация и продължаване на създаването на подкрепяща среда в ДГ са сформирани екипи от специалисти - ЕПЛР, провежда се диагностична и консултативна дейност, изготвят се индивидуални образователни програми и индивидуални учебни планове в зависимост от потребностите на децата.

Продължава прилагането на политиката за приобщаващо образование на децата със специални образователни потребности чрез:

- ✓ Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности.
- ✓ Изградени положителни нагласи към приобщаващото образование в различните общности - учители, деца и родители.
- ✓ Създадени условия, гарантиращи приобщаването на децата със специални образователни потребности в ДГ чрез изграждане на подкрепяща среда.

Европейските образователни политики, въпреки различията в подходите, имат обща насоченост към образователна интеграция на деца от етническите малцинства. Постава се акцент върху интеркултурността, която се интерпретира като възможност за взаимно обогатяване чрез взаимодействие между децата, изява на собствената културна идентичност и поле за формиране на национална идентичност. Последователно реализирана, интеркултуралистката образователна стратегия позволява да се съхраняват и утвърждават различните идентичности на децата, без това да създава предпоставки за явления от типа на автосегрегацията на малцинствата, които компрометираха през последните десетилетия мултикултуралистките публични политики. От друга страна овладяването на официалния език на страната от децата на семейства, принадлежащи към етнически малцинства, е проблем в повечето европейски държави. Неговото владение е

необходимо условие за ефективно включване в живота на съответната държава, за което се предприемат специфични мерки.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на децата от уязвими групи, както и ефективното прилагане на институционалните политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

Програмата има за цел подпомагането на дейността на учителите за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата от уязвимите групи.

При децата в предучилищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес. Обхващането на всяко дете с увреждане в ПУВ в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в ДГ нараства броят на интегрираните деца със специални образователни потребности, ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат интегрираното обучение. Също така пълноценната социализация на деца със специални образователни потребности, с физически и ментални увреждания.

Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата със специални образователни потребности, с физически и ментални увреждания, деца в риск. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата.

Целта на програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата от уязвимите групи е да се осигурят условия, даващи възможност на всички деца да се обучават заедно и да участват заедно в извънкласните занимания, независимо от техните способности, увреждания, заболявания, убеждения, етническа принадлежност, майчин език и т.н.

Приобщаването е процес на постоянно търсене на все по-добри начини за осъществяване на образованието, за да се отговори адекватно на разнообразието на обучаваните. В този план различията се приемат позитивно като стимул за подобряване на образованието на деца и възрастни.

Приобщаването е разкриване и отстраняване на бариерите. То включва събиране и оценка на информацията от различни източници, за да се планира и усъвършенства политиката и практиката на приобщаването. За стимулиране на творческия потенциал и решаване на проблемите се използват различни свидетелства.

Приобщаването е присъствие, участие и успех за всички учащи се. „Присъствието“ е там, където децата получават образование, като постоянно и редовно посещават детска градина, „участието“ има отношение към качеството и резултатите от посещението на детска градина.

Приобщаването слага особен акцент на тези групи деца, за които съществува риск от изолиране, изключени са от образование или са с недостатъчно добри резултати от обучението.

Системното и рационално организирано приобщаващо образование се основава на следните принципи:

- подкрепа на самостоятелната активност на детето,
- активно участие в образователния процес,
- вариативност при организацията на обучението и възпитанието,
- партньорски отношения с родителите,
- динамично развитие на образователния модел в ДГ.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

На децата в ДГ се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им.

Общата подкрепа е насочена към всички деца и гарантира участието и изявата им в образователния процес, както и в дейността на ДЗ, отчитайки индивидуалните им потребности за преодоляване на дефицитите им и развитие на възможностите им.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на:

- деца със специални образователни потребности
- деца в риск
- деца с изявени дарби
- деца с хронични заболявания.

I. Екипна работа между учители и други педагогически специалисти (чл. 16 от Наредбата за приобщаващо образование):

1. Провеждане на екипни срещи в началото на учебната година за идентифициране необходимостта от включване в обща или допълнителна подкрепа на деца
  - Провеждане на екипна среща на педагогическите екип с координатора за обсъждане на възможностите и вида на личностната подкрепа, която да се предостави – ОПЛР или ДПЛР
  - При необходимост за насочване на деца към ОПЛР учителите по групи, съвместно с координатора предлагат необходимостта от оказването ѝ
  - Текущо през учебната година учителите по групи уведомяват координатора при възникнал проблем.
2. Провеждане и обсъждане резултатите от входно и изходно ниво на децата на педагогически съвет и обсъждане на конкретни дейности за обща подкрепа според показаните резултати.

3. Провеждане на анкета за оценка на тормоза в ДГ и обсъждане на резултатите.
4. Определяне на конкретни дейности общата подкрепа само за отделни деца, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.
5. Обмен на информация на добри педагогически практики за подкрепа на всички учители с цел подобряване на работата им с децата.
6. Провеждане на регулярни срещи между координатора на ОПЛР и ДПЛР и педагогическите специалисти за преглед и обсъждане на информация за напредъка на децата.

II. Занимания по интереси (чл.20 и чл.21 от Наредбата за приобщаващо образование):

1. Дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство:

- Спортни игри
- Участие в състезания, конкурси, изяви

2. Дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище :

III. Библиотечно – информационно обслужване (чл.22 от Наредбата за приобщаващо образование):

- Обмен на книги между децата и групите
- Информирание на децата и родителите за актуални събития и новини на интернет сайт и фейсбук страницата на ДГ
- Използване на облачната услуга „ГУГЪЛ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ“ – виртуална класна стая за текущи събития до деца и родители, и организиране на учебния процес.

IV. Грижа за здравето (чл. 23 от Наредбата за приобщаващо образование):

- Осъществява се при взаимодействие с родители, личния лекар и медицинския специалист в здравния кабинет на ДГ, където се събира и съхранява информация за здравословното състояние
- По време на организирани занимания се разглеждат и дискутират теми, свързани със здравното образование

V. Поощряване с материални и морални награди (по чл.25 от Наредбата за приобщаващо образование) – изготвени критерии от комисията за поощрения и награди

VI. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение (по чл.26 от Наредбата за приобщаващо образование)-

Създаден е координационен съвет за прилагане на механизма за противодействие на насилието и тормоза в ДГ, който отговаря за планиране, проследяване, координиране на усилията за справяне с тормоза

- Извършва се оценка на ситуацията чрез анкета за оценка на тормоза
- За преодоляване на проблемното поведение на ДЕЦА и справяне със затрудненията му с приобщаване във образователната среда, се прилагат следните дейности:
  1. Обсъждане между детето и учителите с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му. Предприетите действия се документират и се информира родителя
  2. Използване на посредник при решаване на конфликт в ДГ- психолог
  3. Включване на детето в група за повишаване на социалните умения за общуване и разрешаване на конфликти по ненасилствен начин. Групите се организират в ДГ, а при необходимост се привличат и външни специалисти
  4. Насочване на детето към занимания, съобразени с неговите интереси. Заниманията по интереси може да се провеждат чрез различни организационни педагогически форми.
  5. Наставничество – индивидуална подкрепа за детето от личност, която той уважава. Учителите на групата организират осъществяването на индивидуалната подкрепа, за което се информират родителите
  6. Участие на детето в различни дейности в полза на групата или ДГ – доброволчески и благотворителни инициативи. Детето само избира дейност, в която да се включи, а учителите уведомяват родителя за неговия избор. Предвидени са следните видове дейности: подреждане на играчки и материали в групата, полагане на грижи за растенията на територията на ДГ, включване в организацията на мероприятия и инициативи, изготвяне на табла, плакати и други
- Преди осъществяване на дейности с децата за преодоляване на проблемното им поведение и за справяне със затрудненията им с приобщаването в образователния процес се изисква информирано съгласие на родителя. Родителят е длъжен да съдейства и подпомага учителите и другите педагогически специалисти при реализиране на дейностите.

- При отказ от страна на родителя, директорът писмено сигнализира ДСП по настоящия адрес на детето за предприемане на действия по реда и условията на ЗЗД
- Дейностите, описани по-горе се предприемат и осъществяват независимо съгласието или несъгласието на родителя
- Психологическата подкрепа се осъществява от психолог и включва създаването на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес, както и предоставяне на методическа подкрепа на учителите за превенция на тормоза и насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата

VII. Дейности за превенция на обучителните затруднения – (чл. 27 от Наредбата за приобщаващо образование)

VIII. Логопедична работа (чл. 28 от Наредбата за приобщаващо образование) включва превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности; диагностика на комуникативните нарушения; терапевтични дейности при установени индикации за комуникативни нарушения и консултативна дейност.

IX. Допълнителна подкрепа за личностно развитие (глава 4, раздел I от Наредбата за приобщаващо образование)

Оценяване на индивидуалните потребности на децата за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие се извършва по следната последователност:

- ✓ Подаване на заявление от родител за извършване на оценка на индивидуалните потребности на детето
- ✓ Подаване на заявление от директора към РЦППО
- ✓ Посещение от специалисти на РЦППО в ДЗ за оценка на детето.
- ✓ Издаване заповед от директора за сформирание на Екип, който да изготви оценка на ученика.
- ✓ Изготвяне на оценката на индивидуалните потребности, която се извършва от следните специалисти: психолог, логопед и ресурсен учител, в зависимост от конкретния случай. Извършва се в срок от един до три месеца от началото на учебната година, при установяване на такава необходимост. При несъгласие с оценката, родителят има право да подаде заявление до Директора на Регионален център за подкрепа /РЦП/ за повторна оценка на индивидуалните потребности. При несъгласие на родителя за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие, директорът на ДГ писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето.

- ✓ Оценяването на индивидуалните потребности на дете, което не владее български език, се извършва на езика, който детето владее най-добре, като при необходимост се ползва преводач (чл.72 от Наредбата за Приобщаващо образование)

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се осигурява и предоставя съгласно план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.

X.Оценка на потребностите на деца с изявени дарби – чл.73 ал.3 от Наредбата за приобщаващо образование

Оценката се извършва от ЕПЛР като в състава му се включват учителите в групата и учителите, които преподават по музика, психолог, или от специалисти, които ръководят съответния клуб/институция/организация, осъществяваща дейност в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.

XI.Оценка на потребностите на деца с хронични заболявания – чл.73, ал.4 от Наредбата за приобщаващо образование

Оценката се извършва от ЕПЛР като в състава му се включват учителите в групата и психолог, медицинския специалист в здравния кабинет в сътрудничество с личния лекар на детето. Оценява се здравословното му състояние и влиянието му върху обучението.

III.ЗАДАЧИ:

Основните задачи са свързани с обезпечаване на необходимите условия и субекти на приобщаващото образование:

1. Културно-образователна среда за приобщаване

Средата е източник за психично развитие за децата . Тя им влияе много по-силно и непосредствено, отколкото на възрастните, и може да изпълни своите функции, ако е достъпна, отговаря на потребностите им, разширява начините за познание на света и личностно развитие.

2. Педагогическите специалисти

В разнообразната палитра от фактори, обезпечавачи образователното приобщаване, съществена роля има и *отношението на педагогическите специалисти* към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им *окажат адекватна подкрепа* за развитие.

3. Технологии за осъществяване на приобщаващото образование

За осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични *технологии на педагогическо взаимодействие*.

4. Сътрудничество със семейството и общността

Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната институция и семейството на основата на общия интерес за развитието на детето.

IV. ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка и в корелация с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

1.Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ДГ „Светла“ за координатор е определен главен учител К.Георгиева, който изпълнява функциите си съобразно Наредбата за приобщаващото образование.

Общата подкрепа в ДГ „Светла“ се осъществява от целия педагогически екип, ръководен от координатора. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете. Тя включва екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти; допълнително обучение по образователни направления; занимания по интереси; грижа за здравето, включително чрез събиране на пълна информация от родителя за здравословното състояние на детето и за медицински изследвания и консултации; дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

2.Допълнителна подкрепа

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете от ДГ „Светла“. Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти от РЦППО-Пловдив, съобразно необходимостта на детето и след това се потвърждава от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование.

Деца, за които може да се поиска оценка на способностите са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година;
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск.

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с дете по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация;
- рехабилитация на слуха;
- зрителна рехабилитация;
- рехабилитация на комуникативни нарушения;
- осигуряване на достъпна архитектурна среда;
- специализирани средства;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, ДГ „Светла“ уведомява отдел „Закрила на детето“ към ДАСП по

местоживеене на детето с цел социалните служби да окажат съдействие и ако се налага помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА:

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на децата, които имат необходимост от обща подкрепа	постоянен	Учителите на групи	
Екипна работа на учителите от дадена група	постоянен	Учителите на групи	при необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до м. X	директор	
Създаване на подходящи условия в ДГ и достъпна среда за ефективен образователен процес и адекватна подкрепа на всяко дете	до 15. IX.	директор, учителите на групи	
Изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всяко дете за осигуряване на приобщаващото образование	м. X	Учителите на групи	
Идентифициране на деца със СОП	целогодишно	Учителите на групи	
Оценка на потребности на децата със СОП	целогодишно	ресурсен учител и екип	не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата
Превантивни мерки за недопускане отпадане от ДГ	целогодишно	директор, учители на групите	
Организиране и провеждане на	м. III	директор, учители	при желание от родителите

„Училище за родители“			
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в състезания, конкурси, изяви	целогодишно	Учители на групите	
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	По график и при необходимост	директор, учители	
Награждаване на децата	При необходимост	Директор, учители	
Здравно образование	целогодишно	Медиц.сестра	

VI.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции.

Всички участници в образователния процес (семейство, детска градина, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Изготвил:.....

Директор
Л.Тошева

